

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'

Sadet Karabulut, kamerlid voor de SP, pleitte dit jaar voor een Deltaplan tegen Armoede en Schulden. 'Daarvoor is een maatschappelijke beweging nodig en de SP is daarbij ook maar één partij.'

Door Martin Zuithof - verscheen in oktober 2016 in [Armoede en Schulden Nederland Uit!](#)

Sadet Karabulut is nog jong, 41, maar in de Tweede Kamer zit ze al sinds 2006. In die tien jaar heeft ze veel zien veranderen in het beleid rond haar portefeuille Sociale Zaken. 'Ik ben al tien jaar bezig met armoede en armoedebestrijding. Dat is een strijd van lange adem. Dat los je niet alleen op met politieke partijen, daarvoor is een maatschappelijk beweging nodig. Het gaat om het verenigen van mensen die nu inzien dat de toekomst onzeker is en dat we op zoek moeten naar andere oplossingen.'

'Zoek het maar uit'-politiek

Er is steeds meer een 'zoek het maar uit'-politiek gekomen. Terwijl de overheid zich terugtrekt, werd steeds meer de gedachte dat armoede een individueel probleem is dat jij, als burger, zelf moet oplossen. Collectieve voorzieningen en verzorgingsstaat zijn afgebouwd en vervangen door individuele voorzieningen, waar je individueel een beroep moet doen.' Karabulut wijt de groei van armoede aan 'de neoliberale politiek' sinds de jaren '80. 'Het beleid is steeds repressiever, steeds individualistischer en brengt steeds meer mensen in de knel. Door de bezuinigingen in combinatie met de economische crisis zie je dat de omvang ook erg is gegroeid. Er zijn zulke grote gaten geknipt in het vangnet, dat er mensen doorheen zijn gevallen.'

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'



Armoede als maatschappelijk verschijnsel ontwricht steeds meer lagen van de bevolking, zegt Sadet Karabulut. 'Er zijn grotere tegenstellingen, meer spanningen, meer individuele onzekerheid. Het aantal werkende armen is gigantisch gegroeid. Het gaat om zo'n 600.000 mensen, waarvan de helft een of meer banen heeft. Grote groepen mensen die niet rondkomen, ZZP-ers, jongeren, delen van de middenklasse die in onzekerheid leven, door werkloosheid, scheiding, noodgedwongen verkopen van het huis.'

'Staatssecretaris Klijnsma blijft pleisters plakken'

Deltaplan Armoede en Schulden

In mei pleitte Sadet Karabulut voor een Deltaplan tegen Armoede en Schulden. 'Het kabinet vertikt dat gewoon. Ik heb staatssecretaris Klijnsma verweten dat ze pleisters blijft plakken. Als je kijkt naar het aantal werkende armen, naar het aantal kinderen dat met weinig kansen opgroeit,

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'

naar een op de vijf huishoudens die problematische schulden heeft, dat kun je niet op zijn beloop laten. Daar is gewoon een groter plan voor nodig. Klijnsma weigert dat, ze houdt het klein met haar 90 miljoen aan extra middelen voor armoedebestrijding.'

'Daar tegenover staan miljarden bezuinigingen op de sociale zekerheid, zorg en voorzieningen. De kabinetten Rutte hebben 50 miljard bezuinigd, waarvan een groot deel van de lasten terecht komt bij de werkenden en niet werkenden. Bij Sociale Zaken is bezuinigd op uitkeringen, op de sociale werkvoorzieningen, de mantelzorgboete is ingevoerd. Het zijn allemaal maatregelen die mensen raken, waarvan het effect pas over een aantal jaren zichtbaar zal zijn. Hetzelfde geldt voor de eigen bijdrages in de zorg, de verhoogde zorgkosten, de verhoogde huren. Vanuit het NIBUD en vanuit andere onderzoeken blijkt dat de gevolgen van al die bezuinigingen niet gerepareerd kunnen worden met 90 miljoen extra aan armoedebestrijding.'

Uit het pamflet van de VNG, Divosa, NVVK en Sociaal Werk Nederland voor een beter schuldenbeleid en een andere opstelling van de overheid, blijkt volgens Karabulut 'dat het tij aan het keren is.' 'Deze initiatieven versterken elkaar. Vanuit de maatschappij zien steeds meer mensen dat er sprake is van willekeur. Op het gebied van schuldhulpverlening zijn er steeds meer partijen die inzien dat de overheid die schulden wil voorkomen, zelf niet de veroorzaker moet zijn van die schulden.'

De Nationaal Ombudsman zegt dat de overheid als schuldeiser compleet doorgeschoten is

Overheid tegenstrijdig

Karabulut erkent dat ook staatssecretaris Klijnsma gemeenten op de vingers heeft getikt als ze drempels opwerpen voor de schuldhulpverlening. 'De Algemene Rekenkamer zegt dat het anders moet, en ik vind ook dat je een wet moet kunnen toetsen. Ik hoor nog heel veel verhalen van mensen die geweigerd worden en dat de schuldhulpverlening niet effectief is. Het probleem is ook zo gigantisch gegroeid, kijk alleen naar de kosten van de bewindvoering. Er zijn dus ook wettelijke maatregelen nodig, waardoor drempels naar de schuldhulpverlening worden weggenomen.'

Daarnaast speelt de overheid in haar ogen een tegenstrijdige rol. 'Instanties zoals de Nationaal Ombudsman zeggen dat de overheid als schuldeiser compleet doorgeschoten is. Gemeenten kunnen met Belastingdienst en het CJIB afspreken dat ze meewerken aan de schuldregeling.'

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'

Amsterdam doet dat, maar dat zou overal moeten. Als de overheid zelf daar al dwarsligt, betekent dat het floppen van schuldhelpverlening. Ik vind dat daar een convenant over moet komen. Voor staatssecretaris Klijnsma is dat duwen en trekken, ze is ook afhankelijk van andere departementen.'

Voor staatssecretaris Klijnsma is dat duwen en trekken

Niet alles komt van overheid

Gemeenten zouden ook schulden kunnen overnemen, zoals de gemeente Amsterdam en Den Haag dat doen. 'Professionals in sociale wijkteams moet je ook wel het vertrouwen en de ruimte geven om de menselijke maat toe te passen. Als je bij bepaalde jongeren de schulden niet kunt overnemen, krijgen ze nooit een tweede kans. Bijvoorbeeld als je een dakloze jongeren geen woning kunt aanbieden. Dan blijven de schulden en de dakloosheid voortduren.'

Het is niet zo dat de SP alles van de overheid verwacht, zegt Karabulut. Ze vindt dat het bedrijfsleven veel meer zijn verantwoordelijkheid moet nemen. 'In het bedrijfsleven gaat het zowel om de incassobureaus, kredietmaatschappijen, grote webwinkels en de banken. Zij moeten de kredietwaardigheid van consumenten ook toetsen. De overheid heb je nodig om te toetsen of de markt de wetten en regels naleeft. Burgers, bedrijfsleven en overheid heb je dus alle drie nodig.'

Sadet Karabulut: 'Tuurlijk gaat het om banen'

Sadet Karabulut is geen voorstander van het basisinkomen. 'Ik begrijp waar de gedachte vandaan komt, maar ik zie het niet als oplossing voor de problemen die we nu hebben. Een basisinkomen zal voor veel mensen lager zal zijn dan het huidige sociale minimum. Daarmee los je de schulden- en armoede problematiek niet op. Ik vind het heel interessant te kijken wat uit experimenten komt. Gemeenten moeten de ruimte hebben anders om te gaan met het straffen van mensen. Het gaat er om: wat heeft iemand nodig om volwaardig mee te kunnen doen. De focus moet gewoon liggen op werkgelegenheid. Experimenten in gemeenten als het basisinkomen zijn allemaal afleidingsmanoeuvres. Tuurlijk gaat het om banen. Onzekerheid en het gebrek aan banen is het grootste probleem dat we nu hebben.'

'Ga zelf lekker ergens werken zonder dat je daar loon voor krijgt'

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'

Dat steeds meer gemeenten het mogelijk maken om vanuit de bijstand, onvoorwaardelijk en zonder sollicitatieplicht, in sociale coöperaties actief te mogen zijn, noemt Sadet Karabulut 'interessant'. 'Je moet mensen, waarvan je weet dat ze niet aan de bak komen, niet pesten met twintig keer te laten solliciteren, om vervolgens toch afgewezen te worden. Dat is mensen een depressie in helpen. Laat gemeenten mensen ook de ruimte geven om zichzelf te ontwikkelen, met opleiding en individuele begeleiding. In plaats van verplicht te werken zonder loon, in grote fabriekshallen, in de zorg en in de schoonmaak, waarmee ze betaalde banen verdringen en in de armoede blijven. Ik werk daarom aan een wetsvoorstel waarin het werken zonder loon wordt verboden. Tegen al die bestuurders die ervoor pleiten, zou ik zeggen: ga zelf lekker ergens werken zonder dat je daar loon voor krijgt. Dat is gewoon moderne slavernij.'

Het Deltaplan Armoede en Schulden in hoofdlijnen

- Verandering van politieke maatregelen die armoede versterken, zoals te hoge huren, zorgkosten en uitkeringen. Verhoging van het minimumloon en daaraan gekoppelde uitkeringen. Afschaffing van de mantelzorgboete, die mensen kort die voor elkaar zorgen. Afschaffing van het eigen risico.
- Maatregelen tegen de overheidsbureaucratie en de overheid als veroorzaker van schulden. Geen individuele toetsing meer, maar terug naar de categorale bijzondere bijstand. Alle gemeenten dienen een kindpakket te hebben, voor deelname aan cultuur, sport of aanvullende ondersteuning in het onderwijs.
- Een betere organisatie van de schuldhulpverlening. Drempels naar schuldhulpverlening moeten weg. Consequent toepassen van de beslagvrije voet. Eerder betalingsregelingen voorstellen. Afschaffing boetes op achterstanden bij de zorgpremie.

Verschenen in: [Armoede en Schulden Nederland Uit! Magazine boordevol interviews, vernieuwende praktijken, achtergronden en persoonlijke verhalen](#)



Het interview komt uit: Armoede en Schulden Nederland Uit! Boordevol interviews, praktijken, achtergronden, persoonlijke verhalen

Sadet Karabulut (SP): 'Overheid moet zelf niet de veroorzaker zijn van schulden'

Recente productie: Het magazine 'Schuldig. En nu verder' kunt u hier downloaden of bestellen



Gerelateerd:

1. [Staatssecretaris Jetta Klijnsma: 'Reken maar dat ik heb geknokt voor de beslagvrije voet'](#)
2. [Jan Hamming: 'De tweedeling is de afgelopen tijd alleen maar groter geworden'](#)
3. [Documentairemakers serie Schuldig overhandigen Schuldig-magazine aan Jetta Klijnsma](#)
4. [Transformatieagenda Armoede en Schulden. Op naar een aanpak die werkt](#)